

Istraživanje reljefnosti i višeslojnosti kao principa artikulacije površine haljine

---

Mišković, Antonia

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Textile Technology / Sveučilište u Zagrebu, Tekstilno-tehnološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:201:790911>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-02**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Textile Technology University of Zagreb - Digital Repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

**ISTRAŽIVANJE RELJEFNOSTI I VIŠESLOJNOSTI KAO
PRINCIPA ARTIKULACIJE POVRŠINE HALJINE**

ANTONIA MIŠKOVIĆ

Zagreb, rujan 2017.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI FAKULTET
ZAVOD ZA DIZAJN TEKSTILA I ODJEĆE

ZAVRŠNI RAD

**ISTRAŽIVANJE RELJEFNOSTI I VIŠESLOJNOSTI KAO
PRINCIPA ARTIKULACIJE POVRŠINE HALJINE**

Mentor:

izv. prof. art. Andrea Pavetić

Student:

Antonia Mišković

broj indeksa: 9826/TMD

Zagreb, rujan 2017.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Institucija u kojoj je izrađen diplomski rad:

Sveučilište u Zagrebu Tekstilno-tehnološki fakultet

Jezik teksta: hrvatski

Broj stranica: 27

Broj slika: 31

Broj literaturnih izvora: 5

Voditelj diplomskog rada: izv. prof. art. Andrea Pavetić

Članovi povjerenstva:

1. doc. art. Paulina Jazvić, predsjednik povjerenstva
3. doc. dr. sc. Ksenija Doležal, član
4. doc. dr. sc. Irena Šabarić, zamjenik člana

Naziv diplomskog rada: Istraživanje reljefnosti i višeslojnosti kao principa artikulacije površine haljine

Sažetak

U završnom radu pod nazivom Istraživanje reljefnosti i višeslojnosti kao principa artikulacije površine haljine predstavljena je serija idejnih rješenja za artikulaciju površine male crne haljine A kroja, okruglog vratnog izreza, kratkih rukava, dužine do koljena, izrađene od crnog netkanog tekstila. Različitim načinima manipulacije odabranog materijala, prvenstveno plisiranjem, načinjena je serija reljefnih i višeslojnih uzoraka. Kroz seriju modnih crteža načinjena je vizualizacija njihove implementacije na opisanu formu male crne haljine. Jedan od modela prikazanih u kolekciji je realiziran. Svi navedeni elementi prezentirani u likovnom dijelu završnog rada teoretski su obrađeni u njegovom pismenom dijelu.

Ključne riječi: reljefnost, višeslojnost, plisiranje, netkani tekstil, mala crna haljina, modni crtež

Title of final work: Research of the relief and multi layering as a principle of articulation of a dress surface

Abstract

In a final work titled Research of the relief and multi layering as a principle of articulation of a dress surface, a series of conceptual solutions for the articulation of the surface of a little black A line dress with a round neckline, short sleeves, knee length, made of black nonwoven fabric, was presented. With the help of various ways of manipulating the selected material, primarily by pleating, a series of relief and multi layered patterns was made. Through the series of fashion sketches, the visualization of their implementation on the described form of a little black dress was presented, and one of the models shown in the collection was realized. All elements presented in the art part of final work was theoretically discussed in its written part.

Keywords: relief, multilayer, pleating, nonwoven fabric, little black dress, fashion sketch

Sadržaj

1. UVOD	1
2. TEORIJSKI DIO	2
2.1. Reljefnost i višeslojnost kao principi artikulacije suvremene odjevne forme.....	2
2.1.1. Plisiranje, nabiranje, origami i ostali načini manipulacije tekstila s ciljem dobivanja reljefnog i višeslojnog odjevnog oplošja.....	5
2.2. Mala crna haljina	6
2.2.1. Principi artikulacije površine male crne haljine	7
3. ANALIZA LIKOVNE MAPE	7
3.1. Idejna rješenja za artikulaciju površine male crne haljine	7
3.1.1. Reljefnost i višeslojnost.....	8
3.1.2. Netkani tekstil.....	8
3.1.3. Analiza idejnih rješenja priloženih u likovnoj mapi.....	10
3.2. Vizualizacija primjene idejnih rješenja modnim crtežom.....	14
3.2.1. Likovne tehnike korištene u izradi modnih crteža.....	14
3.2.2. Analiza modnih crteža priloženih u likovnoj mapi.....	155
4. TEHNOLOŠKI DIO.....	23
4.1. Faze u realizaciji odabranog modela.....	23
4.1.1. Izrada kroja za malu crnu haljinu.....	24
4.1.2. Šivanje modela.....	243
4.1.3. Analiza realiziranog modela.....	243
5. ZAKLJUČAK.....	265
6. LITERATURA.....	287

1.UVOD

Završni rad pod nazivom Istraživanje reljefnosti i višeslojnosti kao principa artikulacije površine haljine predstavlja nastavak istraživanja koji je započet u okviru zadatka postavljenog kao semestralni zadatak iz kolegija Kreiranje tekstila za odjeću koji se sluša u zadnjem semestru preddiplomskog studija Tekstilnog i modnog dizajna. Zadatak je bio dovoljno poticajan i pružao je velike mogućnosti samostalnog istraživanja i proširivanja do tada stečenih znanja i vještina. Kao rezultat samostalno provedenog istraživanja odabrane teme, nastao je rad koji se sastoji od dva dijela. Likovni dio predstavlja glavni dio rada i sastoji se od: serije idejnih rješenja kojima se prezentiraju mogućnosti artikulacije površine male crne haljine reljefnim i višeslojnim elementima, serije modnih crteža kojima se prezentiraju mogućnosti artikulacije površine male crne haljine s prije spomenutim elementima i realizacije jedne male crne haljine iz kolekcije prikazane na modnim crtežima. Drugi dio završnog rada čini teoretski dio u kojem su, pomoću prikaza radova nekoliko suvremenih dizajnera obrađeni reljefnost i višeslojnost kao principi artikulacije suvremene odjevne forme. Kroz kratak povijesni pregled pojašnjen je fenomen male crne haljine. Teoretski su pojašnjeni pojmovi reljefnost i višeslojnost. Pojašnjen je pojam netkani tekstil obzirom na činjenicu da su istraživanja mogućnosti dobivanja reljefnih i višeslojnih površina rađena upravo s crnim netkanim tekstilom. Na kraju su opisane faze realizacije odjevnog predmeta – male crne haljine A kroja, okruglog vratnog izreza, kratkih rukava, dužine do koljena, izrađene od crnog netkanog tekstila, čija je prednjica reljefno artikulirana.

2. TEORIJSKI DIO

2.1. Reljefnost i višeslojnost kao principi artikulacije suvremene odjevne forme

Reljefnost i višeslojnost su principi artikulacije odjevnog oplošja koje susrećemo u svim povijesnim periodima, no za potrebe teme završnog rada bit će navedeno nekoliko primjera korištenja ovih principa u radovima suvremenih dizajnera.

Japanski dizajner Issey Miyake je nezaobilazan kada se govori o ovoj temi. Njegovi čudesni, svjetski poznati modeli nastali su korištenjem navedenih principa: tehnikom plisiranja i origamija. U nastavku, na slikama 1 i 2 prikazana su dva modela koja su bazirana na plisiranju.

Slika 1: Issey Miyake dizajn, kolekcija "Staircase series"

Issey Miyake svjetski je poznat po inovacijama koje koristi u izradi tekstila za svoje kolekcije. Tako nastaju praktični, ali neobični odjevni predmeti, koji svojim dizajnom nadržavaju mjesto i vrijeme nastanka i postaju njegov karakterističan bezvremenski modni potpis.

Slika 2: Issey Miyake dizajn, kolekcija "Pleats Please"

Dok Miyakea prvenstveno povezujemo s plisiranjem, japansku dizajnericu Rei Kawakubo karakterizira korištenje slojevitosti kao princip artikulacije odjevnog oplošja. Vezano uz temu koja se obrađuje posebno zanimljiva je njezina izložba *Rei Kawakubo/Comme des Garçons Art of the In-Between* održana ove godine u Metropolitan Museum of Art, a među izloženim radovima ovom prilikom posebno treba istaknuti crne haljine.

Slika 3: Rei Kawakubo/Comme des Garçons Art of the In-Between

Crne haljine izložene u Metropolitan Museum of Art (Slika 3) inspirirane su 19. stoljećem. One pripadaju kolekciji proljeće / ljeto 2014., jednostavno nazvanoj Not Making Clothes kojom je Kawakubo šokirala javnost.

Zanimljive primjere artikulacije crnih odjevnih formi nalazimo i u radu Yohjia Yamamota.

Slika 4: Yohi Yamamoto/ Paris Fashion Week 2013.-2014.

Neobičan dizajn i korištenje origamija obilježili su Yamamotovu kolekciju 2013./2014. godine (Slika 4)

Kada govorimo o pojmovima reljefnosti i višeslojnosti kao principima artikulacije odjevnog oplošja nezaobilazni su modeli Husseina Chalayana, no u bijeloj varijanti.

Slika 5: Hussein Chalayan Spring/Summer 1999.god.

Artikulacija površine prikazana na slici 5 izvedena je na izuzetno jednostavan, ali istovremeno zanimljiv i neočekivan način, pretvarajući jednostavnu ideju u nešto posebno, neočekivano (Slika 5).

2.1.1. Plisiranje, nabiranje, origami i ostali načini manipulacije tekstila s ciljem dobivanja reljefnog i višeslojnog odjevnog oplošja

Ako analiziramo primjere navedene u prethodnom poglavlju uočit ćemo da reljefnost tekstilne površine odjevnog predmeta nastaje na nekoliko načina. Jedan do njih je plisiranje.

Plisiranje (franc. plisser: nabirati) je stvaranje trajno fiksiranih nabora na tekstilu ili krojnim dijelovima odjevnih predmeta. Tijekom postupka plisiranja tekstilna materija i papirna podloga naberu se po željenom uzorku i podvrgnu se pritisku u preši ili među valjcima uz djelovanje povišene temperature, pare, smola i slično, ovisno o vrsti materijala, s ciljem da bi se željeni uzorak plisea fiksirao. Kod tekstila načinjenog od sintetičkih vlakna radi se termofiksiranje, kod tekstila do celuloznih vlakana fiksiranje se postiže umjetnim smolama, a

kod tekstila do vunenih vlakana plisiranje se postiže djelovanjem topline i vlage. Dobiveni nabori postojani su na kemijsko čišćenje i nježno pranje.

Osim plisiranja, na primjeru navedenom u prethodnom poglavlju, reljefnost odjevne površine postignuta je pravilnim presavijanjem tekstila. Sam postupak proizlazi iz tehnike origamija – tradicionalne japanske tehnike kreiranja predmeta tehnikom presavijanja papira. Nabiranje i gužvanje te slojevitost tekstilne materije također su načini manipulacije tekstila pomoću kojih dizajneri dobivaju višeslojnost odjavnog oplošja. Primjeri za navedeno nalaze se u prethodnom poglavlju.

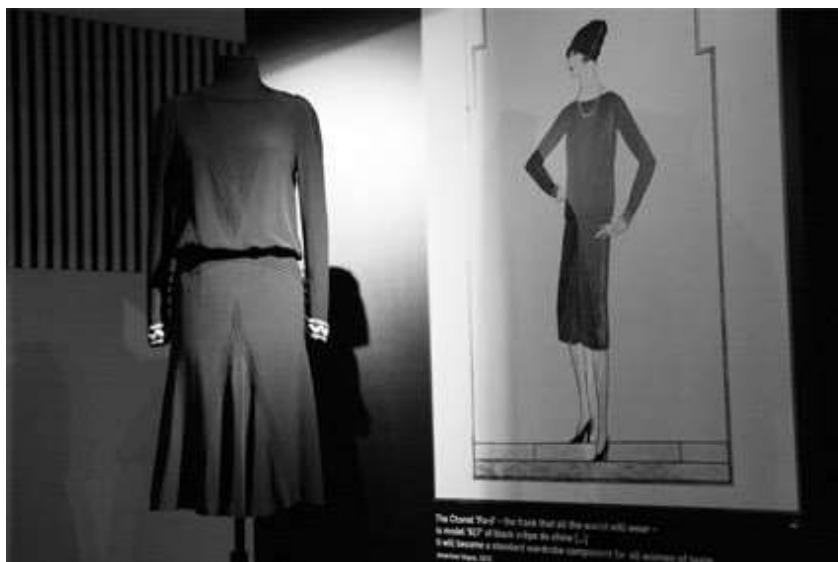
Također je važno naglasiti da postoji razlika u vizualnom doživljaju reljefnosti i višeslojnosti ovisno o tome koriste li dizajneri crni ili bijeli tekstil. Kada se koristi bijeli tekstil igra svjetla i sjene je naglašenija, dok je prilikom korištenja crnog tekstila ona puno suptilnija i manje naglašena.

2.2. Mala crna haljina

Obzirom da se kao bazna forma za istraživanje reljefnosti i višeslojnosti kao principa artikulacije površine haljine koristi površina haljine A kroja, okruglog vratnog izreza, kratkih rukava, dužine do koljena, koja je izrađena od crnog netkanog tekstila, logično je da je prva asocijacija na opisanu formu mala crna haljina, fenomen koji je prisutan već desetljećima.

Mala crna haljina je kratka, nepretenciozna haljina koja dobro stoji svakoj ženi. Osmislila ju je francuska modna kreatorica Coco Chanel 1926. godine. Prva mala crna haljina bila je bez rukava, dužine malo iznad koljena čime je podržana opća emancipacija žena koja je omogućila da žene nose kraće haljine i kraću kosu. Coco Chanel je bila dio tog pokreta i u područje mode uvodi materijale neutralnih boja, udobni jersej i svrhovitu jednostavnost.

Malu crnu haljinu odmah su usporedili s automobilom marke "Ford" koji je bio jednako nepretenciozan, jednostavan, cjenovno pristupačan i crn. Mala crna haljina može biti izrađena od različitih materijala, može biti različitih dužina, no uvijek je jednostavne forme i kroja. Modni kreatori i žene smatraju je nezaobilaznim dijelom ženske garderobe. Čak postoji i nepisano pravilo da bi svaka žena u svom ormaru trebala imati barem jednu malu crnu haljinu koju može obući u svakoj prilici.

Slika 6: Chanel Little black dress, 1926.god.

2.2.1. Principi artikulacije površine male crne haljine

Cjenovno pristupačna mala crna haljina je omogućila da svaka žena može biti ženstveno i elegantno odjevena. Iako je prvenstvena namjena male crne haljine bila da bude haljina za koktel partije, dakle za popodneve izlaske, ona se raznim atraktivnim i skupocjenim dodacima lako pretvarala u elegantnu večernju haljinu, a dodavanjem sakoja u poslovnu haljinu.

Površina male crne haljine se može artikulirati krojem, vrstom materijala, nakitom (brošem, ogrlicom), ovratnikom ili ukrašavanjem površine šivanjem brilijanata ili plastičnih perlica, no i reljefnošću i višeslojnošću materije što je predmet istraživanja ovog rada.

Povijesnim pregledom male crne haljine vidljivo je da je to odjevni predmet koji je doživio brojne varijacije forme, no ovim istraživanjem željelo se poigrati ne njezinom formom već površinom.

3. ANALIZA LIKOVNE MAPE

3.1. Idejna rješenja za artikulaciju površine male crne haljine

Prvi dio likovne mape čini niz idejnih rješenja za artikulaciju površine male crne haljine načinjenih od netkanog tekstila. Idejna rješenja su oblikovana na način da su korišteni principi reljefnosti i višeslojnosti.

3.1.1. Reljefnost i višeslojnost

Iako se pojmovi reljefnosti i višeslojnosti u velikoj mjeri preklapaju po svom značenju, to jest reljefnost se može dobiti višeslojnošću, a višeslojnost materije zapravo čini reljefnu površinu, u ovom radu su ta dva pojma razdvojena prema principima nastanka. Pod pojmom reljefnost podrazumijevamo površine koje su nastale na način da se dvodimenzionalna tekstilna ploha nabiranjem, plisiranjem, gužvanjem i sličnim načinima pretvara u plohu koja intenzivnije ili manje intenzivno ulazi u prostor, dok pod pojmom višeslojnost podrazumijevamo površine koje su nastale na način da se nižu slojevi tekstilnih ploha. I na taj način nastale površine također su reljefne, no taj reljef je vrlo plitak.

"Reljef je riječ francuskog je podrijetla, a označava niz ispupčenja ili udubljenja na plohi. Reljef dijelimo na visoki, niski i uleknuti reljef." (Jakubin M., 67.str.). U ovom radu istraživani su visoki i niski reljef.

Visoki reljef nastaje kada su izbočenja na podlozi vrlo velika i oblici su samo djelomično vezani uz podlogu. Volumen snažno ulazi u prostor. Niski reljef nastaje kada volumen neznatno ulazi u prostor.

3.1.2. Netkani tekstil

Materijal koji je odabran za realizaciju idejnih rješenja za artikulaciju površine male crne haljine, kao i materijal od kojeg je na kraju izrađen jedan od modela prikazanih na modnim crtežima u drugom dijelu likovne mape je crni netkani tekstil – retex.

Netkani tekstil je opći naziv za plošne tekstilije koje se ne proizvode tkanjem ili pletenjem prede, već posebnim postupcima izravno od vlakana. Pritom se najprije priređuje runasto tkivo (koprena), a zatim se nekoliko slojeva koprene međusobno povezuje u netkani tekstil potrebne čvrstoće.

Povezivanje koprena postiže se na različite načine. Mjestimičnim mehaničkim zamršivanjem vlakana iz susjednih slojeva uz pomoć vodenog ili zračnoga mlaza i tehnikom iglanja dobiva se netkani tekstil sličan vunenomu pustu, npr. iglani pust.

Netkani tekstil manje debljine i kompaktnosti, kakav je npr. flizelin za međupodstave, većinom se učvršćuje adhezijski, tj. primjenom ljepila. Kod ljepljivih međupodstava za učvršćivanje oblika pojedinih dijelova odjeće može se dodatno točkasto nanijeti ljepilo, kako

bi se omogućilo naknadno toplinsko povezivanje s drugim tekstilnim materijalom. Učvršćivanje slojeva koprane često se ostvaruje primjesom kratkih niskotaljivih vlakana. Ta se vlakna pri prolasku tekstilije između zagrijanih valjaka rastale, a pritom stvorene kapljice taline uz pritisak povežu slojeve u cjelinu.

Svojstva netkanoga tekstila ovise o debljini, vrsti i finoći vlakana od kojih je izrađen te o načinu učvršćivanja slojeva koprane.

Materijal korišten u istraživanju je crni retex (Slika 7). Retex je netkani tekstil koji ima različitu primjenu u industrijskoj ambalaži (ambalažne vreće, vrećice za kupovinu, promotivni materijal), poljoprivredi (tkanine za suzbijanje korova, tkanine za pokrivanje usjeva, tkanine za zaštitu), tekstilnoj industriji (zaštitna odjeća, podstave, konfekcija), industrijskom namještaju (proizvodnja madraca, proizvodnja džepičastih jezgri, tapetarska industrija).

Slika 7: Retex

Kao što vidimo, Retex se upotrebljava kao tehnički tekstil. Njegova svojstva ovise o debljini, vrsti i finoći vlakana od kojih je izrađen. Sintetsko vlakno od kojeg se dobiva je polipropilen (PP). Proizvodi se u različitim debljinama i širinama, a u ovom istraživanju korišten je retex težine 70 gr/m², širine 160 cm, crne boje. Njegova površina je s jedne strana sjajna, a s druge mat. Za realizaciju je korištena mat strana jer su idejna rješenja izgledala efektnije upravo na toj strani materijala. Mat strana omogućava lijepu igru svijetla i sjene za razliku od sjajne strane koja intenzivnije reflektirala svjetlost, što bi umanjivalo vizualni dojam koji se želio postići.

Netkani tekstil (retex) koji je korišten kao jedini tekstilni materijal u realizaciji idejnih rješenja bio je podvrgnut raznim praktičnim ispitivanjima kao što su rezanje, taljenje, termofiksiranje, gorenje, rastezanje, šivanje, lijepljenje i tako dalje. Kao rezultat ispitivanja došlo se do zaključka da je materijal prilično jednostavan za manipulaciju što je bio i jedan od razloga za njegov odabir.

3.1.3. Analiza idejnih rješenja priloženih u likovnoj mapi

U nastavku slijedi niz fotografija idejnih rješenja na kojima se vidi korištenje navedenih principa.

Slika 8: Artikulacija površine tekstila br. 1

Na slici br. 8 prikazan je prvi tekstil iz kolekcije. Plitka reljefnost površine dobivena je termofiksiranjem netkanog tekstila glačalom na paru i naknadnom intervencijom šivaćom mašinom kako bi se željeni oblici dodatno fiksirali. Istim postupkom dobivena je površina tekstila prikazanu na slici br. 9 s tom razlikom da je ovdje prošivanje tekstila vidljivo.

Slika 9: Artikulacija površine tekstila br. 2

Za razliku od prethodnih idejnih rješenja, reljefnost prikazana na slici br.10 dobivena je samo termofiksiranjem pomoću glačala na paru. Rezultat su pravilni nabori – plise.

Slika 10: Artikulacija površine tekstila br. 3

Slika 11: Artikulacija površine tekstila br. 4

Na slici br.11 prikazana je reljefna površina tekstila koja je prvo oblikovana termofiksiranjem kako bi nastali pravilni nabori – plise, nakon čega je napravljena dodatna intervencija šivaćom mašinom. Vrhovi pravilnih nabora spajaju se na određenim mjestima, u jednakim razmacima, pri čemu nastaju gotovo pravilni romboidni reljefni oblici.

Slika 12: Artikulacija površine tekstila br. 5

Za razliku od prethodnog idejnog rješenja, na slici br.12 vidimo nepravilne nabore dobivene na isti način, s tom razlikom da se sada, na određenim mjestima, u jednakim razmacima spajaju donji dijelovi pravilnih nabora.

Slika 13: Artikulacija površine tekstila br. 6

Kod tekstila prikazanog na slici 13 isto je korištena tehnika termofiksiranja uz dodatne intervencije šivaćom mašinom, ali drugim redoslijedom: tekstil se prvo šije kako bi se dobili pravilni nabori koji se zatim termofiksiraju, pa se ponovno intervenira šivaćom mašinom kako bi se ti pravilni nabori pretvorili u vijugave nabore.

Slika 14: Artikulacija površine tekstila br. 7

Idejno rješenje prikazano na Slici 14 ima pravilne nabore – plise dobiven termofiksiranjem. Za razliku od do sada prezentiranih idejnih rješenja ovdje se koristi i princip višeslojnosti.

Plisirani tekstili nižu se u slojevima, jedan iznad drugog, s tim da je gornji sloj uvijek malo kraći od donjeg koji na taj način ostaje vidljiv.

3.2. Vizualizacija primjene idejnih rješenja modnim crtežom

Prvi dio likovne mape čine idejna rješenja za artikulaciju površine male crne haljine koja su opisana u prethodnom poglavlju. U drugom dijelu likovne mape načinjena je vizualizacija njihove primjene kroz seriju modnih crteža koja je realizirana na bijelom papiru formata A4 korištenjem crtaćih sredstava.

3.2.1. Likovne tehnike korištene u izradi modnih crteža

Likovne tehnike koje su korištene u izradi modnih crteža su kemijska olovka i flomaster. Do odabira ovih tehnika došlo je iz razloga što je za izradu idejnih rješenja i realizaciju jednog modela bilo predviđeno korištenje materijala crne boje, pa je bila želja da se vizualni karakter haljine što bolje dočara na papiru. Nakon ispitivanja različitih tehnika zaključeno je da se željeni intenzitet crne boje najbolje može postići pomoću crnog flomastera i crne kemijske olovke.

Kemijska olovka na papiru ostavlja relativno tanak i jednoličan trag, a slično kao kod olovke, slabijim i jačim pritiskom kemijske olovke na podlogu mogu se dobiti vrlo svijetle i prozirne linije ili pak zgusnute i tamne. Širina linije se, obzirom na pritisak ruke, tek neznatno mijenja. Radi navedenih karakteristika kemijska olovka bila je idealan odabir za izradu željenog karaktera modnih crteža.

Flomasterima se može izražavati linearno i plošno. Crte nacrtane flomasterom iste su debljine i istog intenziteta, ali su transparentne, pa kada se njima izražavamo plošno, ostaje vidljivo nizanje linija. Flomaster je u prikazanim modnim crtežima prvenstveno korišten zbog intenziteta crne boje. Kako bi bilo jednostavnije bojenje ploha modnih crteža, korišten je deblji flomaster.

Reljefnost i igra svjetla i sjene dočarana je pomoću bijele drvene bojice - na mjestima na kojima se željelo dočarati svjetlo interveniralo se sjenčanjem bijelom drvenom bojicom, a tamo gdje je sjena, ostavljena je intenzivna boja flomastera bez dodatnih intervencija.

Slika 15: Svjetlo – sjena, sjenčanje bijelom drvenom bojicom na modnom crtežu

Sjenčanjem se postižu tonske vrijednosti, čime se može stvoriti privid plastičnosti oblika.

3.2.2. Analiza modnih crteža priloženih u likovnoj mapi

U nastavku slijedi niz modnih crteža kojima je načinjena vizualizacija različitih načina artikulacije površine male crne haljine.

U modelu na slici 16 prikazana je primijenjena artikulacije tekstilne površine dobivena termofiksiranjem materijala i prošivanjem. Reljefni dio kompozicijski je smješten na sredinu prednjice, dodatno naglašavajući vertikalnu položaj nabora.

Slika 16: Modni crtež br. 1

Slika 17: Artikulacija tekstita prikazana u modnom crtežu br. 1

Na slici 18 prikazan je modni crtež na kojem je artikulacija tekstila dobivena plisiranjem. Dio koji je naglašen kompozicijski je smješten na donji dio prednjice na način da postoji gradacija u veličini plisea od manjeg u struku, od većeg prema donjem dijelu haljine.

Slika 18: Modni crtež br. 2

Slika 19: Artikulacija tekstila prikazana u modnom crtežu br. 2

Na slici 20 prikazan je modni crtež na kojem je reljefni plisirani dio smješten na prednjicu haljine u obliku slova V koje počinje ispod ruku, a završava na donjoj četvrtini dužine haljine. Plise je postavljen vertikalno.

Slika 20: Modni crtež br. 3

Slika 21: Artikulacija tekstila prikazana u modnom crtežu br. 3

Na slici 22 prikazan je modni crtež na kojem je artikulirana površina prikazana na slici 23 smještena na gornji dio prednjice haljine koji je na taj način bogato artikuliran naglašeno reljefnim, nepravilnim naborima, romboidnog oblika.

Slika 22: Modni crtež br. 4

Slika 23: Artikulacija tekstila prikazana u modnom crtežu br. 4

Slika 24 prikazuje modni crtež na kojem je primijenjena artikulacija površine tekstila prikazana na slici 25. Za razliku od prethodnih artikulacija, ovdje se radi o višeslojnosti plisiranoj tekstila i bogatoj reljefnosti. Dio koji je naglašen, kompozicijski je smješten na sredinu prednjice i na rukave što modelu daje svečan dojam.

Slika 24: Modni crtež br. 5

Slika 25: Artikulacija tekstila prikazana u modnom crtežu br. 5

Na slici 26 prikazan je modni crtež na kojem je primijenjena artikulacija površine tekstila koju vidimo na slici 27. Termofiksiranjem tekstila u pravilne nabore nastao je plise, nakon čega su, samo na pojedinim mjestima, na jednakim udaljenostima, spajani vrhovi plisiranoog tekstila. Tako su nastali romboidni reljefni elementi koji čine pravilan uzorak i artikuliraju srednji dio prednjice haljine.

Slika 26: Modni crtež br. 6

Slika 27: Artikulacija tekstila prikazana u modnom crtežu br. 6

Na slici 28 prikazan je modni crtež na kojem je primijenjena artikulacija površine tekstila sa slike 29. Vijugavi, valoviti, reljefni elementi čiji je ulazak u prostor dinamičan, smješteni su vertikalno na srednji dio prednjice haljine.

Slika 28: Modni crtež br. 7

Slika 29: Artikulacija tekstila prikazana u modnom crtežu br. 7

Modele prikazane na ovim modnim crtežima možemo okarakterizirati kao minimalističke, pri čemu je naglasak na dijelu haljine koji je artikuliran reljefno. Figura je jednostavna, blago naglašenih crta lica, uz korištenje intenzivne boje samo za usne, kako ništa vizualno ne bi dominiralo nad prikazanim modelima haljina. Kroz crtež se nastojalo što vjernije prikazati karakteristike tekstila, reljefnih dijelova i same forme haljine.

4. TEHNOLOŠKI DIO

4.1. Faze u realizaciji odabranog modela

Nakon što je načinjena serija modnih crteža prikazanih u prethodnim poglavljima, rješenje prikazano na slici 30 odabrano je za realizaciju. Razlog odabira ovog rješenja je taj što je kod njega posebno naglašena reljefnost površine. Kreirani, gotovo pravilni romboidni oblici omogućavaju bogatu i zanimljivu igru svjetla i sjene.

Slika 30: Modni crtež i artikulacija površine tekstila realiziranog idejnog rješenja

Prije nego što se pristupilo realizaciji odabranog modela isplanirane su faze njegove realizacije i to kako slijedi: izrada kroja za haljinu, izrada kroja za dio koji će biti reljefno artikuliran, krojenje dijelova, artikulacija tekstila termofiksiranjem i šivanjem i na kraju spajanje krojnih dijelova u gotov model. Obzirom da se za izradu haljine koristio crni netkani

tekstil, odlučeno je da se ne porubljuju vratni otvor, rukavi i haljina kako bi se dodatno naglasili dijelovi haljine artikulirani reljefno.

4.1.1. Izrada kroja za malu crnu haljinu

Obzirom na zadatak, odlučeno je da forma na kojoj će istraživanje biti provedeno bude haljina A kroja, okruglog vratnog izreza, kratkih rukava, dužine do koljena, konstrukcijski vrlo jednostavna, bez poruba i ušitaka. Kroj je napravljen za konfekcijski broj 40 kako bi se haljina koja nema kopčanje niti patentni zatvarač, mogla jednostavno obući na lutku ili čovjeka za potrebe modne revije.

4.1.2. Šivanje modela

Spajanje krojnih dijelova načinjeno je strojno. Obzirom na ograničenu dostupnosti vrste i karakteristika šivaćeg stroja u procesu šivanja modela došlo je do malih komplikacija. Tekstil koji je korišten u istraživanju stvarao je probleme prilikom šivanja na dostupnom stroju - dolazilo do nabiranja materijala, klizanja materijala s postolja i slično, pa je proces šivanja vremenski trajao duže nego što je to bilo predviđeno.

4.1.3. Analiza realiziranog modela

Kao što vidimo na fotografiji realiziranog modela (Slika 31) idejno rješenje prikazano na modnom crtežu (Slika 30) uspješno je preneseno u 3D formu korištenjem odabranog materijala.

Reljefno je oblikovana samo sredina prednjice modela. Obzirom na način koji je korišten prilikom artikulacije tekstila ovog dijela haljine, kao što je vidljivo na slici 31, došlo je do pravilnog sužavanja reljefno oblikovanog dijela, što ne odgovara idejnom rješenju. No, obzirom da haljina nije napravljena za nošenje, već je to modni umjetnički objekt namijenjen izlaganju s ciljem prezentacije provedenog istraživanja, skupljanje reljefno oblikovanog dijela tijekom prezentacije na lutki može se spriječiti postavljanjem male konstrukcije unutar haljine. Reljefni dio uklopljen je u formu koja je korištena u cijelom istraživanju – A kroj, kratki rukavi, dužina do koljena i okrugli vratni izrez. Kod realiziranog modela okrugli vratni izrez je djelomično prekriven reljefno oblikovanim dijelom koji završava ravnom linijom. Taj dio se nije oblikovao polukružno kako se ne bi narušila pravilnost reljefne ritmizacije tog dijela.

Slika 31: Realizirana haljina

5. ZAKLJUČAK

Cilj istraživanja koje je provedeno u sklopu izrade Završnog rada bio je nastaviti istraživanja reljefnosti i višeslojnosti kao principe artikulacije površine male crne haljine A kroja, kratkih rukava, okruglog vratnog izreza, dužine do koljena, načinjene od crnog netkanog tekstila – Retexa, a koja su započeta kod mentorice, u okviru kolegija Kreiranje tekstila za odjeću.

U likovnom dijelu Završnog rada kreirani su reljefni i višeslojni uzorci za artikulaciju površine haljina. Serijom modnih crteža ilustrirana su mjesta i načini njihove implementacije na površinu haljine. Jedan od modela prikazanih u seriji je realiziran. U teoretskom dijelu rada obrađeni su i analizirani svi relevantni elementi vezani uz likovni segment.

Tijekom provedenog istraživanja povezala sam znanja stečena na različitim kolegijima preddiplomskog studija Tekstilnog i modnog dizajna. Znanja, vještine i estetsku osjetljivost stečenu na skupni kolegija Kreiranje tekstila iskoristila sam za oblikovanja idejnih rješenja artikulacije tekstilne površine reljefnošću i višeslojnošću; znanja iz kolegija Tekstilna vlakna i materijali koristila sam prilikom manipulacije netkanim tekstilom, točnije prilikom termofiksiranja, kada sam koristila znanja o ponašanju materijala obzirom na njegov kemijski sastav; znanja iz Konstrukcije i Modeliranja koristila sam prilikom izrade kroja haljine; znanja iz Izrade odjeće prilikom spajanja krojnih dijelova, a znanja iz skupine kolegija Kreiranje odjeće, Modni dizajn i Elementi projektiranja odjeće prilikom izrade modnih crteža i oblikovanja nabora (plisea) na površini odabrane odjevne forme. Tijekom samog istraživanja reljefnosti i višeslojnosti kao principa artikulacije površine haljine došla sam u niz situacija kroz koje sam otkrivala i usvajala neka nova znanja i vještine. Upravo ovaj segment bio je posebno naglašen prilikom procesa plisiranja i šivanja.

Crni netkani tekstil, reteks odabran je iz nekoliko razloga: cilj je bio istraživati reljefnost i višeslojnost pa je odabran materijal koji se u nekim segmentima, prvenstveno prilikom rezanja, ponaša slično papiru. Zatim, obzirom da je odabran jednostavan "A" kroj haljine jer naglasak nije trebao biti na formi haljine, već na reljefnošću i višeslojnošću artikuliranoj površini haljine, voluminoznost bazne odjevne forme i reljefnih i višeslojnih elemenata na njezinoj površini, lako se mogla postići upravo korištenjem ovog materijala. Također, obzirom da izrađeni model haljine nije bio predviđen za nošenje, već je bio zamišljen kao dio serije izložbenih eksponata kojima se želi prezentirati istraživanje navedenog fenomena, prednost ovog materijala bila je i njegova cjenovna pristupačnost. Uz ove prednosti, tijekom

realizacije uočeni su i problemi. Iako je retex materijal lagan za manipulaciju, isto tako brzo gubi željeni oblik, pa ga je potrebno termofiksirati. Upravo u ovom segmentu su nastajali problemi pri određivanju prihvatljive temperature glačala. Također, prilikom procesa šivanja, uočeni su manji problemi radi otpora materijala, pa je bilo potrebno obratiti posebnu pažnju i na taj segment.

Sagledavajući cijelo istraživanje može se zaključiti da je ono uspješno provedeno, a da utvrđivanje i povezivanje već stečenih znanja iz različitih područja, kao i samostalno usvajanje novih, predstavljaju dobru bazu za naredna istraživanja i usvajanja novih znanja i vještina.

6. LITERATURA

Damjanov, J. (1991.) , Vizualni jezik i likovna umjetnost , Školska knjiga, Zagreb

Tanay, E.R. i Kučin, V. (1995.) , Tehnike vizualnog izražavanja - od olovke do kompjutora , Naklada Lakej, Zagreb

Jakubin, M. (1999.) , Likovni jezik i likovne tehnike , Educa, Zagreb

Ivančević, R. (1997.) , Likovni govor – uvod u svijet likovnih umjetnosti, Profil International, Zagreb

Met museum (2017.) The Metropolitan museum of Art

<http://www.metmuseum.org/art/collection/search/112860> Pristupljeno 17.09.2017.

Luxury Activist (2017.) <https://luxuryactivist.com/beauty/pleats-please-by-issey-miyake-happy-one/> Pristupljeno 17.09.2017.

Escudero And Co (2017.) Escudero Online <https://www.escuderoonline.com.br/parcerias-e-projetos/a-moda-invade-os-museus/> Pristupljeno 17.09.2017.

Pinterest (2017.) Pinterest <https://www.pinterest.com/pin/330733166356245768/>. Pristupljeno 17.09.2017.

Pinterest (2017.) Pinterest <https://www.pinterest.com/robertbasik/hussein-chalayan/>. Pristupljeno 17.09.2017.

ASL.PE (2017.) Talia Ehecopar a stylish life http://asl.pe/mis-looks/matrimonio/main_5_chanel/. Pristupljeno 17.09.2017.